

AMSTERDAMSE KUNSTRAAD

Aan de wethouders van Kunst en Cultuur, Monumenten en Erfgoed,
Financiën en Sociale Zaken en de raadsleden van de
commissies KDD, FEZ en WIO
Stadhuis, Amstel 1
1011 PN Amsterdam

14 mei 2020

Betreft: Advies Coronacrisis in de cultuursector (2)

Geacht gemeentebestuur,

Op 12 maart 2020 heeft de regering maatregelen afgekondigd om de verspreiding van het coronavirus in te dammen. Het bestuur van de Amsterdamse Kunstraad was op diezelfde avond in vergadering bijeen en besloot een ongevraagd advies uit te brengen om aandacht te vragen voor de kwetsbare inkomenspositie van de vele freelancers in de cultuursector. Dit advies is op 13 maart uitgebracht. Twee dagen later verscherpte het kabinet de maatregelen, wat leidde tot een sluiting van alle theaters, musea, presentatieplekken en de horeca. Doordat veel landen hun grenzen sloten en de passagiersvluchten tot stilstand kwamen, verdween van de ene op de andere dag het toerisme uit de stad.

Kunstenplan 2021-2024

In de onzekere periode die volgde, heeft de kunstraad vastgehouden aan de planning voor de advisering over de aanvragen voor de Amsterdam Bis in het Kunstenplan 2021-2024. Het advies is gebaseerd op aanvragen die zijn opgesteld voordat de coronacrisis uitbrak en zal op 15 juni verschijnen. De verdeling van het budget voor de Amsterdam Bis van 73,5 miljoen over 35 instellingen kan voor het zomerreces bezegeld worden door het college van B en W, zodat de instellingen zekerheid hebben over hun subsidiebedrag in de komende vier jaren. Gemiddeld genomen drijft de sector voor 50% op subsidie en voor 50% op eigen inkomsten. Onderling is er veel verschil. Er zijn instellingen die 95% eigen inkomsten hebben en kleine instellingen die amper 25% aan eigen inkomsten kunnen realiseren. In de coronacrisis is de eerste categorie het meest kwetsbaar.

Anderhalve meter

De pandemie heeft grote gevolgen voor de cultuursector. Het college is bezig met een inventarisatie van de verliezen en heeft hiervan een eerste overzicht gepubliceerd op 14 april. Op grond van deze cijfers heeft

Kloveniersburgwal 47
1011 JX Amsterdam

020 - 626 43 15
post@kunstraad.nl
www.kunstraad.nl

AMSTERDAMSE KUNSTRAAD

het college van B en W op 8 mei besloten 17 miljoen euro te bestemmen voor het lenigen van de eerste nood in de Amsterdamse basisinfrastructuur en bij de grootste instellingen die subsidie ontvangen van het AFK. De kunstraad is blij met deze steun en het signaal dat er van uitgaat. Er is echter meer nodig. In een interview met *Het Parool* heeft de voorzitter van de kunstraad reeds op 1 april een mogelijke aanpak geschetst. Hij stelde voor een Noodfonds in te richten voor de cultuursector met een startbedrag van 25 miljoen euro. Gaandeweg wordt steeds duidelijker dat de zogenoemde 'anderhalve-meter-samenleving' voor langere tijd verhindert dat de culturele instellingen weer volledig kunnen draaien.

Rijksmaatregelen

De generieke maatregelen van het Rijk, met name de NOW, de TOGS en de Tozo zijn uiteraard ook toegankelijk voor Amsterdamse creatieven, bedrijven in de amusementssector en culturele instellingen. Maar de maatregelen zijn door de specifieke aard van de cultuursector niet toereikend. De minister van OCW heeft daarom op 15 april een Noodfonds van 300 miljoen euro gecreëerd. Hiervan is 30 miljoen euro bedoeld voor een matchingsregeling met lagere overheden via de zes landelijke cultuurfondsen. De landelijke Taskforce culturele en creatieve sector, waarin de Federatie Creatieve Industrie, Federatie Cultuur, de Creatieve Coalitie en Kunsten '92 samen optrekken, stelde in zijn brief van 28 april een aantal aanvullende maatregelen voor. In het Kamerdebat over aanvullende ondersteuning culturele en creatieve sector in verband met de Covid-19 crisis is op 7 mei een aantal moties aangenomen, waaruit blijkt dat de landelijke politiek in meerderheid de steun wil verbreden naar het niet-gesubsidieerde deel van de cultuursector en naar de vele creatieve makers en zzp'ers die als freelancer werkzaam zijn. In de brede cultuursector werkt 60% van het arbeidspotentieel niet in vast dienstverband. In Amsterdam is de creatieve industrie waar de kunst- en cultuursector bij hoort, goed voor 10% van de werkgelegenheid in de stad.

Advies Amsterdamse Kunstraad

De kunstraad vindt dat er in aanvulling op de landelijke maatregelen een grootstedelijk fonds nodig is om de culturele en creatieve infrastructuur in Amsterdam overeind te houden. Door de hybride financiering van de cultuursector zijn de generieke maatregelen maar in beperkte mate effectief. De kunstraad ziet het fonds als een 'bancaire faciliteit' met oplossingen op maat voor knelpunten die ontstaan in de komende maanden en jaren; een publiek-privaat fonds dat als stichting opereert. Als werktitel hanteert de kunstraad 'Amsterdamse Bank voor het Behoud van Kunst en Cultuur' (ABBKC).

- ABBKC richt zich niet op de korte termijn, maar op de middellange en lange termijn
- De scope is veel breder dan het (gesubsidieerde) kunstenplan, ook de vrije sector en de creatieve industrie kunnen terecht bij ABBKC
- ABBKC werkt niet met subsidieregels of andere vaste regelingen maar bedenkt maatoplossingen per geval
- Bij ABBKC kunnen zowel individuen/ondernemers als bedrijven/instellingen aankloppen
- Onder de koepel van ABBKC is ruimte voor gerichte geldstromen (fondsen op naam)

AMSTERDAMSE KUNSTRAAD

- ABBKC gebruikt een waaier aan instrumenten, zoals leningen, garanties, achtergestelde leningen, deelnames etc.
- ABBKC is ook fondsenwerver en zal publieke en private geldstromen op gang brengen

Achtergrond

Kunst en cultuur kleuren de stad. Zonder de grote variëteit aan muziek, beeldende kunsten, dans, theater, film, vormgeving en debat verdort Amsterdam. Waar in veel andere steden kunst zorgt voor ontspanning en de franje aan het leven, zitten kunst en cultuur in het hart van Amsterdam. Uit alle windstreken en werelddelen komen artistieke en bevlogen mensen naar de hoofdstad, omdat het hier bruist en de top van de kunsten in alle disciplines hier vertegenwoordigd is.

Amsterdam is niet alleen een stad vol kunstenaars en makers, er wonen ook veel liefhebbers van kunst. Onder hen zijn filantropen en vermogende Amsterdammers die graag en veel gebruik maken van het aanbod. Rondom de grote instellingen hebben zich ambassadeurs en vriendenclubs gevormd. Muziekpodia hebben leden en alle instellingen hebben sponsors en vaste bezoekers. Dit potentieel wordt niet aangesproken wanneer steunpakketten binnen de gemeentelijke organisatie tot stand worden gebracht. Daarom moet het fonds ABBKC een publiek-privaat karakter krijgen.

Het basiskapitaal vormt een kredietfinanciering. Amsterdam is zonder twijfel met het Rijk in gesprek over een brede kredietfaciliteit om de gevolgen van de pandemie in de zorg, in de sociale zekerheid en in het onderwijs op te vangen. Kunst, cultuur en creatieve industrie kunnen hier een onderdeel van zijn¹. Als het Rijk andere prioriteiten stelt, kan het college van B en W de garantiesom mogelijk via de Treasury regelen. De tweede inkomstenbron van ABBKC wordt gevormd door de uitgifte van certificaten/aandelen. Door de aanschaf van dit waardepapier kunnen cultuurliefhebbers bijdragen aan het in stand houden en herstructureren van de sector. De certificaten worden ontworpen door kunstenaars, zodat ze ook een artistieke waarde vertegenwoordigen. Aan de talrijke particuliere cultuurfondsen zal eveneens gevraagd worden een financiële bijdrage te leveren. Banken die specifieke afdelingen hebben voor cultuur worden uitgenodigd, niet alleen om mee te investeren, maar ook hun expertise in te brengen.

ABBKC

Projectorganisatie

De kunstraad kiest bewust voor de metafoor van een bank, omdat de nieuw op te richten stichting in staat moet zijn een maatoplossing te verzinnen voor bijvoorbeeld Nationale Opera en Ballet met een jaaromzet

¹ Bijvoorbeeld om uitvoering te geven aan de volgende op 7 mei aangenomen moties: Asscher/Belhaj (PvdA/D66), die de regering verzoekt om te onderzoeken hoe aan niet-gesubsidieerde instellingen en organisaties meer ondersteuning kan worden gegeven; Asscher (PvdA) die de regering verzoekt om (d.m.v. een inspanningsverplichting) te voorkomen dat lokale en regionale culturele voorzieningen, zoals regionale centra voor de kunst, muziekscholen en bibliotheken verdwijnen; Van den Berge (GL) c.s. die de regering verzoekt om alles in het werk te stellen om creatieve makers in de cultuursector, zowel voor als achter de schermen, inclusief zzp'ers en freelancers, door deze crisis heen te helpen.

AMSTERDAMSE KUNSTRAAD

van circa 60 miljoen euro, een middelgroot museum als het Verzetsmuseum én voor de zelfstandige podiumkunstenaar die zijn/haar inkomsten in 2020 tot nul gereduceerd ziet. Alle drie zijn ze onderdeel van de culturele infrastructuur en het gaat er om de balans te behouden tussen erfgoed en vernieuwing, tussen gevestigd en nieuwe aanwas, tussen musea en buitenkunst, tussen film en festivals en zo voort.

De aansturing van de stichting ABBKC vindt plaats door een directie en een team van experts die samen de volle breedte van de sector kunnen overzien. In dit team kunnen ambtenaren van de afdeling Kunst en Cultuur en medewerkers van de kunstraad en het AFK om niet gedetacheerd worden, omdat zij kennis hebben over de financiële positie van de instellingen, maar ook stafmedewerkers van banken, vermogensbeheerders en cultuurfondsen. De uitvoeringsorganisatie bestaat uit accountmanagers die op basis van aangedragen informatie een voorstel doen voor een passend steunpakket.

Bovenaan de projectorganisatie staat een Raad van Toezicht met mensen die hun sporen hebben verdiend in de gesubsidieerde en de vrije sector. In de RvT zit ook een vertegenwoordiger van de gemeente.

Doelstelling

De doelstelling van de stichting ABBKC is een zo breed mogelijk pallet aan artistieke en creatieve instellingen te helpen de economische crisis ten gevolge van de coronapandemie door te komen. Daarbij spelen naast haalbaarheid en realiteitszin ook toekomstdromen en wensen een rol. Bij een normale lening is afslanking en herstructurering een voorwaarde om te komen tot een gezonde bedrijfsvoering. Als culturele instellingen bezuinigen om weer break even te kunnen draaien, dan gaat dit al snel ten koste van bijvoorbeeld schrijvers, regisseurs, artiesten en technici. ABBKC zal ook hun verdien capaciteit meewegen. Van geval tot geval moet bekeken worden welke route het meest geschikt is om te bewandelen. Natuurlijk zal ABBKC niet elk faillissement kunnen voorkomen.

Integrale aanpak

De landelijke Taskforce culturele en creatieve sector wees al op de noodzaak ook naar andere portefeuilles te kijken dan alleen naar Kunst en Cultuur. Om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen voor creatief en innovatief Amsterdam zal ook naar het gemeentelijk cultureel vastgoed gekeken moeten worden. Misschien kunnen niet alle locaties overeind blijven. Welke zijn het waard om in te investeren? En hoe organiseert de gemeente uitvoering van het beleid van spreiding over de stad en toename van culturele diversiteit in de sector? De kunstraad heeft al eerder aangegeven dat uitstel van huurbetaling niet genoeg soelaas biedt en in een flink aantal gevallen (waar de inkomsten dramatisch zijn teruggelopen) kwijtschelden de enige reële optie is.

In Amsterdam, waar veruit de meeste creatieve zzp'ers zijn gevestigd, kan ook de portefeuille Sociale Zaken een belangrijke rol spelen. Om te voorkomen dat al deze mensen over enige maanden een beroep moeten doen op een bijstandsuitkering, kan de gemeente proactief investeren in behoud van

AMSTERDAMSE KUNSTRAAD

werkgelegenheid.

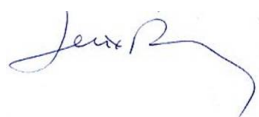
De coronacrisis heeft de stad ingrijpend veranderd. We staan voor de vraag welke stad we straks willen zijn. De kunstraad adviseert de gemeente in dat kader een aantal opdrachten (bijvoorbeeld op het vlak van verduurzaming, mobiliteit, slimme stad) naar voren te halen om de werkgelegenheid in de ontwerpsector op peil te houden. De integrale aanpak gaat wat de kunstraad betreft verder dan een financieel noodverband, het gaat ook om de erkenning van de kracht van cultuur in Amsterdam en het zoeken naar oplossingen om als stad beter uit deze crisis te komen.

De kunstraad kan als adviseur van de gemeente op alle vraagstukken die te maken hebben met kunst en cultuur in Amsterdam, de stad van dienst zijn met advies. Ten eerste over de missie en doelstellingen van de stichting ABBKC. Maar ook over strategisch vastgoedbeleid, waarbij vraag en aanbod in de cultuursector in evenwicht zijn, en het inkomensbeleid van kunstenaars en creatieven in Amsterdam en de verantwoordelijkheid van de gesubsidieerde instellingen in dit verband (fair practice).

De kunstraad trekt hierbij samen op met het Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam Culturele Instellingen en de directie Kunst en Cultuur, want elk van deze organisaties zit dicht op de praktijk van de kunsten en heeft goed inzicht in de financiële exploitatie van culturele instellingen. In deze crisis, die kan uitdraaien op een ramp voor de sector, is eendrachtig samenwerken van groot belang.

Namens de Amsterdamse Kunstraad,

Met vriendelijke groet,

Felix Rottenberg
voorzitter

Guikje Roethof
algemeen secretaris